

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Ge'on Yehudah v̇i-Yerushalayim

Rûbîn, Šelomo

המלש, וניבור

V̇in, 629 [1868 oder 1869]

ושאר קלח

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9920

חלק ראשון

קורות כלי הפיץ העברים ויקר תמרוקיהם.

פרק ראשון

מומן דורות עולמים עד רדת העברים מצרימה.

ככל הענוים צקחר ילדותם, הנוכסים ונערונויהם צטרפוי פאפירוס, כן היה גם לקדונוי ענוי ווקראי הקדש ולהעצרים עלה תאנה (צראשית ג') ויין הצגד הראשון אשר תפרו להם האדם ואשתו ע"י קליעה או נשזר, ועשו להם חגורות אשר הספיקו להם צארץ אסיה החונה.

וויין הצגד השני היה קתנות עור (סס) אשר עשה ה' לאדם ולאשתו וילציסס, כוועשה כל הענוים הקדונוים, וגם ענוים חדשים צראשיתם, צהחלם להיות רועיאלן ונוסעים צעדד או גצורי ליד צקדה וציער, הזוצחים צהנות קדי וחיתו יער, ועושים להם ונעורותיהם נוכסה עתיק על צקרים. והעצרים תפרו את כתנות-עור האלה צשערות או צגידי צהונה וחיה, אשר נודעו להם, כאשר החלו ונאזו ונקדם לתפוש כנור ועוגב, ולנוסוך צקשת ללוד ליד, אשר לשניהם הלריכו גידי חיות הקדה. ולצשו העורות האלה החלק וצפנים והשער וצחוץ, כאשר הלציקה רצקה את "עורות גדיי העזים" על ידי יעקב ועל חלקת לואריו (סס כ"ז). ולנוען הקציע את העין לצצע רקנותים, תפרו צכקות כזאת עורות ונסונים צשלל לצעים שונים, והיה כזה קתנת פשים (סס ל"ז) אשר עשה יעקב ליוסף בן זקוניו.

וצינוים ההם החלו כצר גם הנסים העצרות לונסוה צקרים וסערס ולהקטיר צגדיהם צריח כיחוח ראשי צשנוים הנועלים קטורה נעינה צאף, כי אז נכעה דרך ארץ כנען אורחת יסועאלים ונגלעד, "וגנוליהם נוסאים נכאת ולרי ולוט הולכים להוריד ונלריונה" (סס ל"ז), ויעקב שלח ליוסף צנו וצנורת הארץ לרי נכאת ולוט וצטנים וסקדים (סס נ"ג) פירות הנוולאים שפאת שונן.

פרק שני

מומן רדת העברים מצרימה עד זמן עלותם לארץ כנען.

ארץ ונלרים, אשר הקדינה אז וניתר הארלות לצא אל תור הנועלה צונלכות ונחצבת, ואשר כצר אז היתה, כנוו כוש אחותה, רוכלת ענוי ארלות הקדם הודו וערב, ונלחה צינוים ההם כלי וועשה חרש וחושב צכסף וצזהב וצשלנוות וצתנורוקי הנסים. הנולרי היה אזי שולחי ידיס צכיסור לטוות פשתן הנוולא סס

לרוב, ותווכי פלך לארוג גידי שיחים ועלים, אשר הלנויחה אדונתו
לנוכזיר בכלל. ונויני פשתה (שמות ט' ל"א) וקנה וסוף על יד יאורי
נוכר צפרט, "ערות על יאור על פי יאור וכל נזרע יאור" אשר ונהם
היו "עוזדי פשתים שריקות ואורגים חורי" (ישעיה י"ט).

וולרים היא ארץ נוולדת הפשתה הלכנה, הטווצות אטון וולרים
צסם שיש*) אשר לצסו הקרים**) והכהנים, ואשר עטו גם אלהיהם,
שנהם לנודו גם העצרים לדנות ונלככי השרת וכל קדושי העליונים
לצושים צגדי לצן (לצושיה כתלג חור ושער ראשה כענור נקח" —
"איש אחד לצוט צדים", דניאל) וגם רוצ צגדי הכהנים היו לצנים:
"כתונת צד קודש ילצט ונוכנסי צד יהיו על צסרו וצאצנט צד יחגור
וצוולנפת צד ילנוף" (ויקרא ט"ז) "צגדי פשתים ילצסו וגו' פארי
פשתים יהיו על ראשם ונוכנסי פשתים יהיו על ונתניהם" (יהזקאל נ"ד).
וגם להחנטת הנותים, כונו שנחנטו אז יעקב ויוסף, ללרבו הרצה
חריטי צד ורדידי פשתן.

צארץ ההוא לנודו צני ישראל ונצכי חם והנשים העצריות ונרעותיהן
הנולריות ונלחכת ונטוה וארג צלנור וצפשתים, וקראו צלסונם הקדושה
לחונור ונלצוט כזה צסנות שיש או בויץ אשר צהצנית ונצור
נוכנה בד.

עוד שאלו הנשים העצריות ונשכנותיהן הנולריות ההכשר והנונהג
לקרוע צפוך עיניהן, להאדים צתולע ראשי לפרכי אלצעותיהן (הנולל
עוד עתה על גויות חנוטי הנולרים) ולנושוח פני להצים צסרד קוי
לצעים ונצריקים ולהלהיל פנים צסנון ששון, כאשר הסכן הסכינו
הנולרים וני אז ועד היום הזה צסלל פרחי לצעי כועס וריח יחוח,
אשר — כונו נטעים ונשגשגים עלים לתרופה ולרי להעלות ארוכה
וכלנים פורים קוים לנולחכת החנטת הנותים — פרו ורצו צארלם,
וצראשם הנוטע הנופואר צחכליל אדונדם והנודע צסם כו פר הנולרי
הוא Henna.

העצריה לא קאלה צלצד אשה נואת רעותה ונשכנתה ונוגרת
ציתה צארץ וולרים כלי כסף וכלי זהב ושוללות, כי גם לנודו ונהן
ההרגל והסנווט צכלי חפץ כאלה, כי נוולל אז צוולרים עפרות זהב

*) ססם הזה סורס צראש: לנור גפן (Baumwolle) או הצגד הנעשה ונונו,
סכן ונכה סערצי עוד היום חכריך כוצעיו ונ"ג צסם Saseh וצסודו Scheesch
וצוולרים Seias אכן גם ויין צד וצוץ (Leinwand) נקרא צערצית סס, סכן
נלינו "נוכנסי צד" (שמות כ"ח ו"צ, ויקרא ט"ז ד) סר"ל "נוכנסי פשתים" (ישקאל
נ"ד י"ח) ונכונים ג"כ "נוכנסי הצד סס ונצור" (שמות ל"ט כ"ח).
**) שמוכנים מזה צלסונות עצרית וארמית: סורים עד "אורגים חורי"
ציסעיה י"ט וציסעיה כ"ט. סר"ל לצן וצל' ארמית ו'ר

ונטיילי כסף לרוז, כנראה ונונה שנתן פרעה על יד יוסף את טבעתו,
ועם רציד זה על לוואו, ונונה סנואלא כזר צצית יוסף גציעי כסף
וזה, אשר חלצו הנוארים והכוסים ונהררי ערצ ואפריקה.
גם הנונהג להתינור צתפארת חצני הפץ, ולפאר גו וכלי צחצנים
יקרות, יסן נוסן היה צווארים, כי צשכללות הררי ווארים התיכונה
והעליונה נוואלים חצני נופח לסם וסוהם וכיואלא צהן.

פרק שלישי

מומן מסעי בני ישראל במדבר בערב עד התנחלם בארץ כנען.

ונונודות לטוות ולארזוג צחפץ כפיהן, עסו להן הנסים העצרות
צדרך נוסעיהם צוודצר ונגז עדרי לאנס וצקדם קלעי אוהלים, יריעות
נוכקה, צגדים ושאר כלי הפץ גסים או דקים, כוועקה הצ-דואנים
צזונן הזה. נוסערות הגוול עסו אדרת עער אשר לצסו הרואים
והנצואים. ויפוזו זרועותיהן לטוות את העזים ליריעות נוכקה אוהל
וועד כנו"ש (סנוות ל"ה) וכל אסה חכונת לצ צידיה טוו וגו' וכל
הנסים אשר נסח לצן אותנה צחכונה טוו את העזים. יריעות אהלי
נוקיהם עסו נוסער שחור של העזים, כוועקה נסי הערצואים עד
היום הזה, לכן נאום סולנוית (ס"ה א') "שחורה אני ונאווה צנות
ירושלים כאהלי קדר כיריעות סלנוה". אכן צגדי חופש וצנוות טלוואות
עסו ונן עזים אשר להם עער לומר רך זך ועוז, כעין עדר העזים
סגלסו ונהר הגלעד, אשר לסערס תדונה עער היפיפיה סולנוית (ססו)
וכציר העזים אשר שונה ויכל נוראסוטי נוסת דוד, דונו ואלאכי שאל
לסערות ראש אש חרנום.

פרק רביעי

מומן האחוז בארץ כנען בימי יהושע עד מות דוד.

צצואס אל ארץ נוסצת עצדו העצרים ונלחכת חוסצ ואורג גם
צפסטים, אשר יצסו אז פסתי העץ צהעריכס אותם על סג לוח
הסנוס (יהוסע צ'). והיו העצרים ונונודים היטצ צוולחכת צגדי
לומר ופסטים, כנראה נוסקודי התורה על נגעי צגד לומר או צגד
פסטים או צסתי או צערצ וגו' (ויקרא י"ג). ורוצ צגדי האנסים
והנסים עסו ונלומר או נוספסטים או נוסניהם יחדיו, צטרס ילו אותם
הנוחוקק לאומר: לא תלצס לומר ופסטים יחדיו וצגד כלאים סעטנו
לא יעלה עליך. וציחוד ארגו צגדים ונגז לומר הסצסים והרחלים,
אשר עת הגזה היתה להם ליום חג נוסתה וסנוחה, כונו סנוואל
נוקדם אלל לצן ויעקצ, ואח"כ אלל כצל ודוד, גם לאתן זונה
נחנו לומר ופסטים (הוסע צ').

אחרי אשר נארג בגד הלנוור כצקו אותו לנקותו ונחלאתו הדצוקה
זו, והנונקים האלה נקראו בובסים, אשר ישצו צנוקוס וניוחד הנקרא
„שדה כוצק" (נו"צ י"ח, ישעיה ז') והנקיון הזה נעשה ע"י דטן שרפת
עשצ הלנווח צנוקוונות לחים כגוונח צצלה ונוכונה „צורית" (ירמיה צ')
או „צורית ווכצקיס" (ונלככי ג') וצערצית שם הלנווח ההוא: קלי (כנוו
שנקרא „צור" ישעיה ח') החוונר הנונקח חלאת הונתכת היקרה); וע"י
ונין ונלח שקורין כיטרא הוא הנ תר (ירמיה צ') אשר נודע לחוונר עז
ונצלצן ונצעצע ונעלה צאשו חם יולק חוונן עליו (נוסלי כ"ה), כי כן
חאצו העצרים ללצוש צגדים נקיים ולצנים ונגוהלים היעצ כו"ש
(קהלת ט') „צכל עת יהיו צגדיך לצנים וסונן על ראשך אל יחקר",
ועל זאת עקן אותם צרונו הנציח ירמיהו הנ"ל לחונר: כי חם תכצקי
צנתר ותרצי לך צורית נכתם עונך לפני! כחוונר: תתיפה צהדר גופך
והך שקון ונחועצ צנפסך! חונס גם צגדים לצועים חונדו להם אז,
שע"כ חונרה חם סיקרא על צנה לחונר: „הלח יונלחו יחלקו סלל וגו'
סלל לצעים לסיקרא סלל לצעים רקונה לצע רקונתים ללוארי סלל".

פארי עדי עדיים לונדו אז צני ישראל וון העונים הונתוארים
סכניהם, וכנענים הם העעניקים וים (וע"ז רנוז הנציח ישעיהו צתוכחתו
„כי ונלחו ונקדם ועוננים כפלסותים וצילדי נכרים ישפיקו ותונלח ארלו
כסך וזהו וגו'" כנוו שהוכיח להלן חת צנות ליון על פארי עדייהן).
חלה ונזה הונדינים, אשר ונני אז קחרו צרכולת ערצ ונלריונה
(צרחשית ל"ו) ונלונר (ישעיה ס') „שפעת גוולים תכסך צכרי וודין
ועיפה כלם ונצצח יצחו וזהו ולצונה ישאו", הם נפלו עם הענולקים
כפעם צפעם צנחלת העצרים לצוז סלל; חכן כאשר גצרה עליהם יד
העצרים צרחו לנפשותם והניחו צנוחניהם כזוני זהו ונרגונן שהרוכים
ונטיפות (סופטים ח', ט"ז ח', דה"ח י"ח), ודוד לקח פעם ונראש ונלך
צני עונן עטרת גדולה ונשקלה ככר זהו ונצן יקרה (ט"ז צ"ז). גם
צעשות סצטי עצר הירדן ונזרחה ונלחונה עם ההגריחים סכניהם
ויפלו צידם (דה"ח ה') סצו ונהם סלל כזה, וחלה ונזה הפלסותים
(אשר הסיצו חת הארון הקודש לחסם טחורי זהו ועכצרי זהו,
ונהם לקח סנוסון סלטים סדינים וסלטים חליפות צגדים לתת
לונרעיו אשר ונלחו „חידתו) סכני העעניקים וצעלי צריתם הנזכרים
יחד צנוקרא (יולל ד' ד' ענווס ח' זכריה ט', ירמיה נו"ז, יחזקאל
כ"ה) ונליו סונלכי לור ולידון כרתו צרית סלוס עם ונלכי ישראל
דוד וסלונה צכו וסלחו להם ונזונרת ארלם צחרוסת ען ונחכת.
וגם ונפחת הנגצ והלפון קינוו וקצלו צני ישראל ויני פארים

אזכורנו לזכרון חרשית היו ופוארים צוללכת מחשבתם צקרב צני ישראל:
 חירם וולור חורש נחשה, אשר היה וולא צחכונה צחצוכה וצדעה, ילר אח
 שני העמודים יכין וצועז לאולס ההיכל עם הכותרות והסצכות וועשה שושן
 והרמונים, ולת היס הנחשת עם הפקעים ושפתו כוועשה שפת כוס פרח
 שושן, ולת הווכנות עם הווסגרות והסלצים לויות וועשה מורד והכותרות
 והכחפות והנוקלעות והאופנים עם כרוצים אריות ותוורות כווער איש
 ולויות, ולת יתר כלי צית ה' לכבוד ולתפארת.

וציונים ההט ארה הוולך שלונה לחברה עם וולכי לור ללכת צאכיות
 חרשים אופירה להציא כסף וזהב צאולרותיהם עד אין קלה, וצלי ספק
 לוודו צני ישראל אז*) ווהלוויים לעשות צזהב וצכסף כלי-הדור ועדי-
 הפארת. ונוקמות רבים צנוקרא יעידון ויגידון כי היו צקרב צני ישראל לורפי
 כסף (תהלים ק"ו י') צוחני זהב (איוב כ"ג י') וצוחני כסף (מוסלי ו') צתוך
 וולרף לכסף וכור לזהב (שם י"ז) להגות סיגים ווכסף וילא ללורף כלי (שם
 כ"ה), וישעיה הוכיח עוועל דצר פסל אשר כסף חרש ולורף צזהב ירקענו
 ורתוקות כסף לורף, ויחזק חרש את לורף ווחליק פטיש את הולס פעם, חרש
 צרזל וועלד ופעל צפחם וצנוקצות ילרהו, חרש עליס נטה קו יתארהו צשרד
 יעשהו צנוקלעות וצווחוגה יתארהו. וירויה ידע מן ופוח נחר וועופרת צאש
 כי לשוא יצורף כסף כוואס, ויחזקאל וזכיר כור סיגים כסף נחשת דליל צרזל
 וועופרת (יחזקאל כ"ג), וואחרון הנביאים אומר: וישב וולרף וועטהר כסף וגו'
 וחקק אוחם כזהב וככסף וגו' (ווללכי ג'), וידעו גם וואוונות יחירה ללפות
 כסף סיגים על חרש או לעשות תפוחי זהב צוושכיות כסף (מוסלי כ"ה י"א),
 וואוונים ופוארים כאלה הם היו "החרש והווסגר" אשר הגלה כצוכדלכר
 צצלה. והיו ציניהם ונוקמות מיוחדים (Fabriken) לווללכת מחשבת. ד"ו
 "צית עבודת הצורף" (דה"א ד' כ"א) "גיא חרשים" (שם י"ד) "היולרים ויושצי
 נעעים וגדרה" (שם כ"ג) וכו'.

א. פגנים וראמות.

אָדמוּ עַצֵּם טַפְּגִינִים . . .

הַשֵּׁף טַשְׁחֹר תְּאָרֶם. (איכה ד')

עם כלי כסף וזהב היו להעצרים אז גם יקר הפנימיים (***) הזכרים
 ונעלג והלחים (***) ונחלב (איכה ד'). וצקמר איוב פרשה כ"ח, אשר צחכנות

(*) אך אז ולא נוקדם — ואין נוקדם ונאחר צמורה וד"ל. —

(**) Perlen שכן צל' יוכית קורין Pinna ללצ החוועט שבו נמלאים הפנימים הווקולעים,
 אכן הפנימים העגילים שזם צעצרות דר (אסתר א' ו') ושרשו דרר שר"ל כומו סצצ סחור
 סחור היו עגול.

(***) והתואר אדם שם מורה לחלוח חכות ונקיון בעלם השמים לטוהר וכלצת
 הספיר, אעפ"י שהספיר אינו לנן דק ירקרק צלצעו, כי שנות הלצעים אודם ולנן מוריס
 צכלל על צוהר וצוהק המראה.

חולצ הררים וצחצוחת חופש וענונים הולך ונחאכ ונולא הכסף חקוק הזהב
 בעליל לחרץ חליצת הצחול ועפר ויליקת הכחוסה נולאך דרך גידי עפרות
 זהב צנתי עקלחון ונקום ספיר וסוהם יקר וסרס הרים וכו' הוא נוכה
 סס צין כחם חופיר חכוכית פזגזיס ופעדת כוס, גם ראמות (*Korallen)
 הנולאים נים סוף) ונסך הפנינים, סר"ל ונולא (כנוו "לכסף נולא"
 הנ"ל) הפנינים הנולאים צחסיה וקרקע הים על יד חוף תל הים הערבי
 הוא ים סוף אשר צלדום חרץ נולדת איוצ.

ב. אבנים יקרות.

תשתפנה אבני קריש

בראש פלחוצות. (איכה ד')

גם אבני כוז אבני חפץ התנוסקו אז על אדמת ישראל, והעלו יפעת
 עדי עדיים על ראש העברים, סכן וקופר אלל נולכת סצח סהציה לסלונה
 עם צטוים וזהב גם אבן יקרה, וגם אחי חירס וסלעה אשר נסח זהב נחופיר
 הציה אלנוגים ואבן יקרה. על כן הים ציונים הסס (כי צוון צית ראשון ולא
 ונקודס ככתזה פרסת הנשכן**) צקסר טוונת ואין ונקודס ונחורכ צחורה)

(* אכן לדעת הרמב"ם (כלים פרק ג') ה"ל מוג הוא הקוראל הנוונ צקרקעית
 הים וכן פ" הערוך סס על חוחמה של אלנווב צצח ר"ט.

(** רלוי לונק: לא כלטוה וכעת צחלה חלח וולכה פטוה וקלה ונחורים
 פטוים ונלויים כפי וקת יד הזון והנקום הסח, רק אח"כ צעת תפארת לישראל נאלל
 ונודס על זון וולכת הנשכן וכליו וצדי הכתים, ונספו עליו עדי עדיים כהס וכסס
 להגדיל ולהחדיר ולהעריץ גם חת ונשכן העדות.

סח לא עיך, קורח וצין, איך הנדרש וורה לנו צמוז כי וולכת הנשכן כנו סה יח
 ונחורת לפנינו צנחוגת ספר טוונת לא יכולה להעשות על פי חוקי הטבע, צחורו סחף
 וסח אשר נר"ל על צרכי סרי יועלי ונלרים ונרטוניהס, וכל יקר רחטה עינו צצית פרעה,
 חף הוא נתקסה צנעסה הננורה עד סהרה לו הקצ"ה ונורה של חש, והנדרש נדייק זחח
 נדכתיצ צננורה, אשר חטה ונרה צהר, וא"כ נחחר דכתיצ ג"כ צכלל וולכת הנשכן
 ,והקנות חת הנשכן כנשפטו אשר הרחית צהר" ונשנע ג"כ סכל צצית הנשכן הרחה
 הקצ"ה לנעה נפצי סנתקסה צה. אצל, ווסיק הנדרש לספר, כאשר צכ"ז נתקסה וסח להצין
 נעסה הננורה, חנר לו הקצ"ה השלך חת הככר לחור והיה נעשית ואליה, לכך לא נכתב
 נעסה, הרי סכל הנשכן נעסה עפ"י נס וע"י חיש אשר תיה צלל חל וידע ללרף החותיות
 סצחס צצח העולם — ועל הוקס הנשכן צפ' פקודי דרשו רז"ל סהוקס ואליו. —

והנה לא חנה ולא חפלה פי ללפמף דצח חל הנחמינים צחונת וצחוס לצצס, כי
 הנשכן נעסה שלח צדרך הטבע. אכן הצלתי רונים להוקיק עוד נקים על הנופתים סנואלחו
 כצח צחורה, ונקיינוים צכ"ז וולכת הנשכן ככתזה וכלטונה צנקוניה וצנחה, לנחונתס
 חחיצנה סללות ענונות כאלה: 1) סאלח רש"י לפי חומו על עלי טעים (ותצונתו צסס
 התנחונת כסורה נעל) תסתרע על כל הדר חווד הלוקקוס הגדול הסח: ואין הים לעס
 נקע צעדר צנצדר עכצ חנור חמורחיס ויני ונכתס זהב שלטים ככר וכסף וסח ככר
 ונחשת סצעים ככר ואצנים טונות יקרות נשונלות צהב, אחרי לחתס חבור צרזל הסבלות
 צחפון אשר לא הספיק צלקס להחמוץ, והוכרחו לסחול להס ונחח הנלרים סכניהס כלי כסף

לאל יד בני ישראל לנוללות צחוטן הושפע אשר על כל הכהן הגדול העווד
 לשרת בקודש ארבעה עורי אצנים יקרות: אדם פגועה וזרקה נופך ספיר
 ויהלם נטס טצו ואחלונה תרטיש שוהס ויטפה, אשר רק בחטע ונתן התינור
 ונלך לור (יחזקאל פ"ח). ונלצד האצנים היקרות האלה נודע להעצרים עוד:
 כדבר ואצני אקדח* ואצני פוך***) ושם גדולת וגזיט.

ובלי זהב ושנולות? — 2) מאין היה להם חומר כציר ונוספר עולם כזה וכן תכלת וארגון
 המסולאים צפו אשר, אף אם כצר המזילו אותם הפעניקים אז, יקרו אז צואד צואד ונל
 נפרלו ונתפסטעו עוד על הארץ? — 3) איך התנדדו והציחו האנשים עם הנשים וכל איש
 אשר נמלא חמו תכלת וארגון ובו' ואצני שוהס ואצני ונולויס וכו', אשר בחוטש מלות שנה
 אח"כ הוכרח שלונה הוולך הגדול צירושלים להציח ולעשות כל אלה ע"י חכויי לור ולשלם
 צעדים חטיים ושמן ועטרים עיר בארץ הגליל? — 4) למה הוכרח שלמה להציח נולור חרש
 וחוטב לעשות לו צוולאכת הווקדש שנוטכה טצע שנים, אחרי טכצר צימי חטה נמלאו צצית
 ישראל חרטי אכן ועץ וחוטב ורוקס ואורג לעשות כל הוולאכה הוועולרה והעעלה צוושכן
 שנוטכה רק שנה אחת? — 5) נודע נזכר בכל ימי השופטים והנולבים עד דוד רק
 הארון לצד צלי אזהל הוועוד? — 6) נודע לא נזכרו כל העת התיא אשר צין וטפה
 וצין שלונה, לא צוועצרת הירדן ולא צוולחנות בני ישראל עם הפלשתיים ושאר אויביהם וכו',
 דבר וכל בני הקודש והשרד הווקולאים צוועירס וצוולאכתם? — 7) נודע צהעלות דוד
 את הארון וצית אצינדז אשר צוצעה וחס"כ וצית עובד אדום הגתי ירושלמינה צתוך
 ה א ח ל א ש ר ל ו ג ט ה ל ו ד ו ד , ודוד וכל צית ישראל שלשים אלף איש וטשחקים לפני ה'
 וגו', נודע לא נזכר ונלונה ון כהנים ונלוצשים בגדי פאר לכבוד ולתפארת אין במוה? —
 8) ונודע קרא דוד ונבא לצו אל נקן הציח לאור: ראה חכמי יושב צצית ארזים וארון
 האלהים יושב צתוך היריבה! אם צחנות ישב הארון כוולך צגדוד שני עם עדנים צתוך ונשכן
 העדות צהדר תפארתה הוועולרת צקפר טעות? — 9) ומה זה כל החרדה והעוול והיגיעה
 אשר יגע דוד ועוול שלונה צנו להבין את הוועחכות והאצנים היקרות וועצלות התכלת
 והארגון וכו' לוקדש, אחרי טכל אלה היו די והותר ווקדש קדושה? —
 ומה יענה איש אשר ווח קדקדו לא הוגש לנחשתי וטפטע ועוקל? הלא הוא יענה
 ויאמר: אין ווקדש ונלוחר צחורה! אחד הכהנים השוורים נוסה חחמה צוקדש עולויס
 התעורר לכבוד הוושכן כי קנחת צית שלונה אכלתהו, ועווד והעלה עדי צית הווקדש
 טצירושלים על הוושכן טצוודצר, להחודע ולהגלות כי כל וולאכת צית הווקדש וכליו ונלח ה'
 ילאה ופיהו הוא נזה צהר סיני אל וטפה עזדו.

* ושרש קדח וטעונו כמו „אצני אש“ (יחזקאל כ"ח) וכן פדפד (ישעיה כ"ד י"ג)
 ושרש כדד וטעונו גם הוא כמו „כידודי אש“ (איוב ו"א י"א) ודונו צחק האכן לזוהר להצ
 ה א ש (תחת אשר האחרונים ונכנים זוהר ונלחה האצנים היקרות כמו דיאעאנט ודווי
 צכנוי וויס — וסינוך ונלוחר ר"ע צחגיגה בטתכנקו אלל אצני שיש טהור אלל טלונר וויס
 וויס — כעין הוולה האטכנזית Strahl להורות קרני אור וויס וכן כי לולות צלשון
 האחרונים לטציצי אש ולרטיקי וויס) וגם ונפי שווקלתן כמו הגרמאנט ודווי חולצות להצות אש
 צהכות חותן על עשת צרזל שקורין Stahl ע"ד טעות אצנים פרעיות כאלה צל"ח Feuersteine.
 **) לצד ונלוחרה הכללית של הטס הזה על כחל ושרק (Schminke) הנעשה ונלכן
 שקורין Spiessglaserz טכוחלות צו נשי ארלות הקדש את עיניהן, ונורה צפרטיט גם על
 אכן יקרה שקורין Chalcedon, טכן נזכר אלל שוהס וטיט ושאר אצני חפץ צטס „אצני פוך“
 (דה"א כ"ט צ') „צפוך אצניך“ (ישעיה כ"ד י"א) הכ"ל. וטעם רריפת שתי האצנים האלה
 צטס אחד, ונפי טדומות זו לזו צוולחה ירקרק לח ונול צתכלת צהירה צוולחה הקשת צעקן

ג. בְּשֵׁמִי רִיחַ נִיחֹחַ וְשִׁמְנֵי מְשָׁחָה.

וְרֵאשִׁית יִשְׁמְנֵים יִמְשָׁחֶה:
וְלֹא נִחְלוּ עַל-יִשְׁבֵּר יוֹסֵף. (עמוס ו')

מקומה לור ולידון, אשר וזהם קיימו וקצלו העצרים תכשיטי אצני יקר הכ"ל, קצלו ולמדו גם רוקח ורקחת ריח ניחוח וטמן ומשחת הראש והגויה. צין ויני הסחורות והוערבים והעצובים אשר סחרו ורכלו העעניקים האלה עם יתר עוני הקדם, וכללו יפי ומחרם עם שש צרקונה ונוולרים, כסף צרזל בדיל ועופרת ונאיי חרשיש, קוקים פרטים ופרדים ונצית תוגרמה, קרנות סן והצנים ונצני דדן, כופך ארגמן ורקמה וצון וראמות וכדכד ונארץ ארם, חטי וניית ופנב ודבש וטמן ולורי ונארץ ישראל, יין חלבון ולמר לחר ועיר דושק, גלוויי תכלת וגנזי צרומים ונארץ אשור וכו', וזונה והולך שם גם קדה וקנה "וראש כל צושם" ונארץ ערב ונצח, אשר ונלכת הארץ התיא הביאה בעלמה אל הונלך שלמה צשומים הרבה ונאל, לא צא כצושם ההוא עוד לרוב אשר כחה ונלכת שצא לונלך שלמה, וגם יתר ראשי הארץ הביאו לו לונחה, ונלצד כלי כסף וכלי זהב ושלמות ונשק קוקים ופרדים, גם צשומים. והונלך חזקיהו צהרואתו כבוד עשירו ורוב גדולתו לפני ונלכחי ונלך צבל, הראה להם גם את הצשומים והטמן הטוב הנמלא באולר "בית נכותו" (מ"צ כ/ יסעיה ל"ע).

ראש ויני הצשומים היחה הלצונה שהוא ויין שרף צריח עוב הנוטף ונעץ הגדל בארץ ערב, אשר הקטירו גם צצית הנוקדש לריח ניחוח לד', והליכות שצא סחרו עם הלצונה (ירמיה ו' כ') בארץ יהודה ונשאר ארלות קציבותיהם. גם קנה הטוב ונארץ ונרחק ערב על המוצת, וצין יתר קמי הקטורה נאכו עוד ונור דרור קנמון קדה*) נטף ושחלת וחלצנה, צשגם שיח ה לרי הגדל צעיר גלעד וצעמק יריחו קרוב לים הונלה, אשר שלח יעקב ונחה לונשנה ונלך הונלרים, וקוחרי ליר ולידון לקחו אותו צווערצם ונארץ יהודה,**) והוא ויין טמן לצן אדומדס הנוטף (שכן וורה השרש לרי צערצית נטייפה) ונעל השיח ההוא, וריח יפה אף נעים לו, ועעמוו חד ונור ונצושם, והוא ונרפא לחללים רבים וטונים עד היום הזה. וכן נודע אז עץ אלה לים המכונה ג"כ עץ גן העדן או עץ הנשר צין צשומי ריח ניחוח הגדלים צאקיה. וכן הצשם כרד***) הגדל צהודו וריחו עוז והדר הים צין ראשי שומים לונשוח ולעדן את הצשק, ונשאו ונאכו ענפי עצות וניחודים צחוד

והדבר כמו צאצן שש שורה פעם שיש האצן הנקחת לפסילים ועמודים, "עמודי שש" (אסתר א') ופעם על אצן יקרה, צהע ושש ודר וקוחרת" (שם).
*) היא קליעה (Kassia) צחלמוד ונל"ר "קליעות" (תהלים מ"ה) ושרש שיהם קדד וקלוע וורה גם צערצית ונארמית פלול ונקוב וברוד שהוא ויין קליפת לומי צשם.
**) צשנת כ"ו חתי רב יוסף אלו ונלקטי אפרקמון מעין גדי ועד רומח.
***) וכלל זה תעלה צידך רוב לשונות של צשומים מלשון עבר נעמקו אל לשונות נכרים, כרד, קליעה, אהלות, קמון, חלצנה" (ערוך ונלח אלצן).

צגדיהם, או צחיקס או על לוארס לריח ניחוח. וכן לונח כפר הכ"ל אשר
לכור פרחיו נסאו העצרות צין סדיהן. וכן ידעו אז ונטע כרכס (Safran)
הנודע גם צחיירופה, אכן הוא עוב יוחר צחקה. וולצד כל אלה קטעו
העצרים שנוני ריח ניחוח וכלכי לוט ודולחים וופרי שקדים וצטנים ועלי
הדק ותפוחי זהב (Pomeranzen) ורמוזים ועסיק גפן לצנון עם שונן שסון
או שוטנים והצללה. כל ראשי צטנוני ריח וסנוני ניחוח האלה העלו קטורה
צאף הכציחים והמלילים צישראל להנעים זמירות וסירות לאונר:

יפרה כשושנה ויך שרשיו כלבנון

ילכו יונקותיו ויהי בזית הודו

וריה לו כלבנון (הושע י"ד)

מה יפו דודיך אחותי כלה מה טובו דודיך מין

וריה שמניך מכל בשמים* נופת תשופנה שפחותיך כלה

דבש וחלב תחת לשונך וריח שלמותיך כריח לבנון

שלחך פרדם רמונים עם פרי מגדים

כפרים עם נרדים נרד וכרכם קנה וקנמון

עם כל עצי לבונה מור ואהללות עם כל ראשי בשמים

מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון

עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יולו בשמיו. (ס"ה ד')

כל זיכי צטנוים האלה היו וסנומים אלהים ואכשים, הנה העלו קטרת
ריח ניחוח על ווצח ה' לרלון, וצסה ונשחו גם צכי אדם את צטרס לונטעני.
וולכים כהנים ונציחים נושחו צטנון הסנוים, צכל ונשחה שנוים וכוס רוים
יד הסנון העוב וועל ראשי הסוקוצים על פי ודוחיסם, ורצדי ונשחה ועכסי
ילועס נפו צקטורה צטנוים, ולקראת קרואי הונשחה הכיפו תיוורת עסן
הקטורת לקדם פניהם צריח ניחוח, ועל זאת ירזנון דצרי הסוכים צטער לאונר:

השוכבים על מטות שן וסרוחים על ערשותם

ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק

הפורטים על פי הנבל כדויד חשבו להם כלי שיר

השותים במזרקי יין וראשית שמנים ימשהו. (עמוס ו')

ונעים זמירות ישראל יודה לה' מקדו ואונתו לאונר:

תערוך לפני שלחן . . .

דשנת בשמן ראשי כוסי ריחה. (החלים כ"ג)

וונטל צפי הונלך הסכס:

שמן וקטרת ישמח לב. (משלי כ"ז)

* נהגו לערב שונן הונשחה צטנוים, ע"כ ווליו סתרגס הסורי צפטיעא על, לריח
שנוניך עונים" (ע"ה א') צס ונכ"ך כאלו כתיב צטניך וצאונת ר"ל שונן צטנוים.

ואשת נסף כלורה לז הווייה:

נפתי משכבי מור אהלים וקנמון. (סס ז)

והכזיא ונכיה הקריה אשר היה לזונה:

ותשרי למלך*) בשמן ותרבי רקחך (ישעיה כ"ז)

ושמני וקטרתני נתח לפניהם. (יחזקאל ע"ז)

גם צוויי מואבל ונעשה (זוהו מקור המוציא "מוסק שכר") ערצו ויני

צשמים לתח להם ריח כיחוח (נושלי כ"ג ל', יחזקאל כ"ד י', ט"ה ח' ב') צוודרש

סיר הסירים על כרד וכרכס מר אנוניינון ופי' הערך שם צלשון יוני יין

ועורצ עם מור וצשמים (Myrthenwein). גם קצרות המלכים ונלאו צעלי

צשמים כו"ט (ד"ה צ"ג ע"ז י"ד) ויקצרוהו צקצרותיו אשר כרה לו צעיר דוד

וישכיצוהו צוושכב אשר ונלא צשמים חנים ורקחים צוורקחת ונעשה. וגם

צרחלה וזהו צוויי צשמים (ט"ז צ"ג כ', רוח ג' ג'). גם דכו צשמים

צוודוכה והכיני אותם לרפואת העלה ולמזור כל וכה (ישעיה ח' ו', ירוייה

ו"ו י"ח) ונקראו הצשמים המדוכים האלה צסם נכ"ח (צראשית ל"ז כ"ה,

ו"ג י"ח) או נכות (ו"ז צ"ג כ', ישעיה ל"ט) (ונלשון נכה וכחוש) וזהו צית

ככותו***) של המלך יחזקיהו, ונעשתה המלכה — צאוונת ויוחדת, צוורקחת

ונעשה" (ד"ה צ"ג ע"ז י"ד) אשר וסס סחרו עונה וצית לצית לזוכר, חזקת

רוכל" (ט"ה ג' ו') — הזאת לרוב על ידי נסים שנקראו ופני זה "רקחות"

צושפט המלך אשר שם שמואל הרואה לפני בני ישראל; לצד ונקטורת

השמים לנעשת הכהן וכלי הקדש ולווצח ה' שנעשתה ע"י "הכהנים רוקסי

הורקחת לצשמים" (ד"ה ח' ע' ל') וצאה המולה לאור: "על צער אדם לא

ייקד וצווחכנתו לא תעשו כוונה" (שמות ל') ואמרו של צית הצעינים לא רלו

ללמוד על ונעשה הקטרת (יווא פרק ג'). והנה ככתשו סומוני (עיינ יוספון

קדונויות ספר שלישי ח' ג') הצשמים צכלי או צאצן חלולה***) ונשחקו

הדק היעצ והולים צשמן הטוב ווויי זיחיס טווציס וואד הפריס ורציס צאכץ

ישראל, עד אשר יז ויץ העסיק ון המדוכה המולה. וצקטורת המוקדש נתכו

ר"ל הפלך ככ"ל "שוחטי הילדים".

*) והסם צית לד"ק מורה באן תיצה או ארגז (Gehäuse, Behälter) ור"ל תיצה

מלאה חזקת וויי צשמים (ובט"ה ה' קירח לתצות כאלה צכוי "מגדלות ורחקים" שרגילים

צני קדם לגרד צהס שיניהם, ולתח ריח נעים לרוח אפס, כי יקד להם ריח כיחוש צרוח אפס

ע"ד "וריש אפך כחפוחים" (ט"ה ז' ט').

***) שחי ונליות ערציות רוונות על אופן ונשחק הצשמים האחת היא הציור

והליותן (Krokodil) המודר ציון מולדת היס ויזה צרעש נורא שפך ויסי אדירים על ראשו:

ירחיס בקיר מולה יס יסיס כו רקה ה "Salbenmörser" (איצ ו"ח כ"ג); והשגית הוא

הדמיון הסוק המועה צרצ כוחו עד כי יגרע נעפי יזע: "גצו חלק ונשמן ונאהיל אגלי זעה

כצוב חצן אשר צקצרה ישחקו ראשי צשמים להעלות קטורת ריח כיחוח צאף הכלה רנת

החן והיופי" (משורר ערצי Amralkeis, Moallak).

עוד ונלח*) הוא כי ערום הכ"ל הפורה לרוב צאריך וכלים, כי עי"ז תוהר האש
להלית בקטורה וגאות תימרות העטן יתאזכו לנעלה.

ד. בגדי תכלת וארגמן.

האמנים עלי תולע
חבקו אשפתות. (איכה ד')

עוד לנודו העצרים — לצד וקדושק***) קומרתם בלור לחר (יחזקאל
כ"ז) ולצד וואשר הטיצ הנוקד ונלך וואז ליהורם ונלך ישראל וואה אלף
כרים וואה אלף חילים לנור (ו"ז ג' ד') — וון הפעניקים קוחרי לור ולידון
ונלחלת ונחשבת רקונה צויני לנור יקרים, כמו בלור הווסובה ועיר Milet
צאקיה הקטנה הנודע צסס „כלי וילת". וידוע כי רועה אחד נעם הפעניקים
ונלח ע"י כלצו את הלצע האדונוי הסס בגוים שלו בלצ חוונט או סבלול
אחד (Muschel) ובעבור זה ונכונה לד"ק הלצע הזה בעצרת צסס תולעת
או תולע ועיין להלן) וצדס חלזון זה כלטצע הלנור. החוונטים האלה היו
ונסני וויכיס, האחד פקוט וסונו צפעניקית ארגמן (דה"צ ז' ו') וצאכנוית
ארגמנא (דכילל) ובעצרת ארגמן וצלי יוכית ורומית Purpura וצאשכמית
Purpurnuschel, ונוסקה ונוולת הים, ולצעו לח ואדום. והוויין הסני
ונתעגל ונכונה אלל העוים הקדונוים סופר או חלולרה או קרן
הנוכריז, ונוולח על כפיס וסלעים וסונו תכלת, ולצעו אדוודס צהיר סחרחר
כזוהר הרקיע כונראה פני הים וכעין עלס הפרה והאזן Hyacinth. וסני
הוויכיס לקחו הפעניקים „תכלת וארגמן וואיי חליטע" Aeolien (יחזקאל
כ"ז ז'), ונוולח חוונט הארגמן (Purpurschnecke) על חוף הים אלל
לור, וצצבת דק כ"ז חלו לדי חלזון ונקולנח לנור ועד חיפת. וגס לצ
החוונט (Purpurnuschel) נמלח על חוף ים הפעניקים לח רחוק ונוילר
הר סכנוול***). ונחלזון אחד אשר הוויחו צהולס פעס הוליחו רק כווס
עיפות דס, ע"כ הים יקר וואל וואל צווחירו אשר צכסף יקולל. וצונכחות
ו"ד חנו רצכן חלזון זה גופו דווס לים וצרייתו דווס לדג ועולה אחת לע'
סנה ונודנו לוצעין תכלת לפיכך דווי יקרים.

צגדי תכלת וארגמן לצשו צין העוים הקדונוים אך וכלכיס וכסגיס
גדולים סרים ויועלי הארץ ועסירי העס, „גס אכסי חיל ונחלעים" (נחום צ' ד').
והים ארגמן וסני תולעת ונשזר כוונעו צכל ונלחבת הונסכן וצית ונקדס עולנוים

*) וזהו פ"י „ונולח" הנזכר אלל ונעסה הקטורת, ולא כהנפרסים סר"ל עירוב וסחיקה.
**) סהיה לד"ק הלנור היקר והמפואר ונעיר Kerman ונכונה הלנור הלצוע הזה
פרטל (ס"ה ז' ו') או פרטיל (דה"צ ז' ו').
***) וזה הים אולי הלצע כרונל או כר מיל חסוכרנו לעיל. ועיין להלן השערה
סליטת צסס הזה.

וכליהם. — גם הצלי הגויס היה "תכלת וארגמן לבזסם" (ירמיה י' ט') —
 "שרי יהודה רגומתם" (תהלים ס"ח כ"ח) פחות וסגני אשור "לבזסי תכלת"
 ("חזקאל כ"ג ו') וזני ישראל בזו "בגדי הארגמן שעל מלכי ודין" (סופטי ח' כ"ו).
 עוד לזודו העצרים וסוקרי לור ולידון לעשות את הלצע שקורין
 Karmesin ותלמוד זהו רית הנעשה ונגרירי האלון (*Kermeseiche).
 הגדל בארץ ישראל, וביחוד בארץ ארם ופרס (עיין רש"י ישעיה א' י"ח).
 הגרגירים ההם היו מלאים חולעים אדומים (כעין החולעים הקטנים שקורין
 Cochenille הכולדים על עלי תאני היער בארץ פערס). ע"כ קראו לחוט
 הלצע ודומם בשם המזכיר "שני חולעת" או "חולעת שני" או ביחודם
 "חולע" "שנים". והלצע הזה איננו Purpur כי אם Karmesin והוא
 לד"ק בוונת השמות כרוול או כרוויל הכ"ל, והוא "ראשך עליך ככרוול
 ודלת ראשך כארגמן" (ש"ס ז' ו') שכרדף כרוול עם ארגמן. וחכמי לור
 הלכו ירושלימה לעשות אלל שלמה "בארגמן וכרוויל ותכלת" (דה"צ ז' ו')
 "ויעש את הפרכת תכלת וארגמן וכרוויל ובוץ" (שם ג' י"ד). והכרוויל הזה
 דומה ללצע הארגמן בנראותו להצאש אוכלה, והוא אולי עין החשוול שזכר יחזקאל.
 ונפרלה ציננים ההם ונלחכת הלצעים היקרים האלה צין "צני ליון
 היקרים המוקולאים צפו האנוכים עלי חולע" (איכה ד' ה') עד שנמלא בצפר
 שלמה הליור ונאשת חיל, אשר היא ונערותיה עשו קדין ומגור לכעני לידון,
 שעשתה בחשך כפיה לבזסי שנים וארגמן לנחקה ונשלב ויום אחרון. וכלל
 המותהלך לרגלי האור, כן התחקה גם אשה זונה בצרטי רגלי אשת חיל,
 ותלצע שני למסוך אחריה לב עוגזים (ירמיה ד' ל').

ה. בגדי רקמות בזהב ובמשי

ומלבושיך ישיש ומשי ורקמה...
 ותקחי את בגדי רקמתך ותכסיים.

(יחזקאל ע"ג)
 כבר הזכרנו לזעלה ראש הפארת בגדי רקמותם בשלל לצעים בנחמה
 העצרים. הפאר הזה התקטף עוד ציחר עוו בזמן שנחמה צו עתה:

(* וזה בשנחמים העירותי בעלה הזופה אשר לז"ע הנביא, כי נאמר האגדה: עתידים
 אילני ארץ ישראל שיוליאו בלי מילת, שר"ל בגדי לזור או משי, דומה למה שמקפדים החכמים
 הרומים, הטבעיים Plinius והסיריי Virgil, כי בארץ סינים גדל המשי על העצים כמו לזור
 הנפן. ובקפזר יוני Leukippe היה לבזס בגד ונאמר חולעים אשר נשי סודו קוות מעל
 העצים. וכלם החליפו הקצה בנזקצו כי לא הונעוהו בעצמו, גדל על העצים, רק החולעים,
 אם חולעי גרגירי האלון כרונוס המזכר פה, או חולעי משי ציניים הנחפרנקים על עלי
 הנכאים. אם אונם גם פשוט מדצרים אינו יולא נוחק הטבע, שכן בשנת תר"ז נמלא צו"ע
 הו"ל באורלנבאנס החדשה כחוז לאמר: בארץ פערס באמעריקה ואלאו צינים האלה עץ לזומח
 משי ופשתים. הלוח הזה גבוה ג' עד ד' רגל, ופריו מביל בתינות קטנות משי הנעלה בדקותו
 ובחזקותו על המשי שבועים החולעים. גבעול הלוח הזה נוחן חוט ארוך ומנהיק חזק ויפה
 יותר ומחטי פשתן ואנשי הארץ ארגו ועוו מוננו כבר קדימים טונים ויפים מאד.

אל כל שלל לצעי רקמה צנון בחכלת ובחרגמן חזרו עוד חוטי
 זהב להעשיר ולהאדיר כוגם צרק הלצעים, והעצרים ידעו את המלחמה
 הזאת צפרוערוע כמקופר (סמות ל"ע ג') "וירקעו את פחי הזהב וקלץ
 פחילים לעשות צחוק החכלת וצחוק הארגמן וצחוק חולעת הסני וצחוק
 הסס מעסקה חושב". וסיה עירוב חוטי או שערי זהב ויחד בצגדי הכתמים
 והמלכים (*), ונקראת המלחמה הזאת צסם משבצת וגם צת לור צת וולך
 סיה "ומוקצלות זהב לצוסה" (תהלים ו"ה).

* * *

עוד כזכר ציחוקאל (ט"ז י"ח י"ג) מין צגד מפורח של קשיי סרס ססס
 וסס מורה מין ועוה וארג המוקפה והמוקשך בחוטים דקים כשערה. והנה
 צרור כי לא הגיעה עוד צימים הסס מוארץ סינים לחסיה הקטנה מלחמה
 תולעי המשי Seidenraupe, אכן תחתם היו להם (כנודע על סאי Kos)
 אז (כאשר יעידון ויגידון ספרי חכמי קדם אריקטו ודומיהם), מיני תולעים
 אחרים (סקורין Bombyces) הדומים לדורה או לעכצית, אשר ארגו
 מרי פיהם חוטים כמו שער (ופילון סיהודי מוכהו ועוה הסומית) להוצ
 דק (***) וקוסו צארג סיה סקור אוחס כתצה, וסיהס נעוה, כמעסקה המשי
 שלנו, חוטים ופחילים לעשות ועס צגדי כצוד ותפארת. ועל ידיעת המלחמה
 הזאת רומח המלילה (ישעים כ"ט) "וקורי עכצית יארגו וגו' קוריהם לא יסו
 לצגד ולא יחכרו צמעסיהם".

ו. נגעי בגדים

חס אונס כוכל לכנות צלדק את יקר תפארת הצגדים בצחית
 פעולתם הרוחנית צסם כגע לרעה, כי כגע נראה צצית חיס וחסה
 אשר צצוד צגדי יקר יחמורה, לחכול ולהסחית כל יגיע כפס וכל זיעה
 חפס כמקוס נוסק ועוד יעניקו אוחס גאה וגאון, יעטפו למו סיה רוס
 עינים ורמז לצצ חועצת ס' גם סניהס; הכה סיו לצגי יסרלל נגעי צגדים
 גם צצחית פעולתם הטיעית, במצוה צחורת כהים על כגע לרעה (*).
 יקרק או אדומס צצגד לור או פסתים או עור צסתי או צערצ כגע

(* ולד"ק גם "אחזי סס צ" (ס"ז ח' ט') ר"ל מעיל חסצן הונך שאול או מניו
 ססיה מוסנך צוסד והכציד עליו משל לעיפה צוסו ותחלחום. וגם לרעה הממסוס אוחס
 מענין חס, וחלה ר"ל Verwirrung des Geistes כמו חוטי הסנצית הסצובים
 בחוטי החכלת והארגמן.
 (***) וחולי נקרא סס המעוה הדק סיה דק (ישעים ט"ו) או ד"ק (סס ט' כ"ז)
 וצדמיון חליו שער החוט שצעין דק (ויקרא כ"א ב').
 (***) ססם כגע לרעה הוסל צמעקתה מלינות מוג צעתי אל צגד או צית כעין
 המעטמער האסכחי צמנעו Krebs der Gebäude.

פתחה בקרחתו או בגזמתו. ונשערים חכמי הצאור כי רלון הכחוצ על
 הצגדים אשר לצט מלרוע אשר הים זו הנגע, וכשחחו ונעמאו וליחות לרעת
 ערים אשר זכו ונגע המלרוע. לכן אחריים (כמו Michaelis) ופרקים
 העעם צגדי לור סר"ל צגדים הנעשים ולור בהום ומה אשר נחו צוגפה
 רעם (סקורין עוד היום Sterbewolle) וכתהום ומה כחם ירקק או אדומים
 צגדי, והלוצטו הוא בחזקת סכנה פן תדצק זו ונחלה כושכת. ואולי היה
 הנגע העצעי של הצגדים ווקור נשמת לנגעם הרוחני, כי עשירי העם
 יראו נחמה הלור כי לא עסור הוא מנגע עמוון בחבו, ויחכסו צגדי נעסי
 ורקנות זה, והלוקקוס החגכז דרך חשט צריחות על נשענת החולה, עד
 אשר היה לנעם תפארה ואח"כ לעקל מוצלים.

פרק ששי

בית שני או מזמן עלות היהודים מגלות בבל עד חורבן העיר ירושלים
 ע"י טיטוס.

בזמן שלפני הזמן הנכחי, החילצה לעינינו שלטלת שלט ערים צכויות
 לתלפיות שחברו להן יסדיו כל ויני פאר וסדר, הלא הנה: לור צגל
 ורינו, אשר שפכו רוח זיוס ותפארתם על חבל ונלוחה, ע"י הליכות שחא
 ואורחות תינא בארץ וצוים, על ים ונלרים ועל הים הפרסי ועל ים סוף ועל
 ים הודה, על נהרי נחלי פרת ומדקל ועל הים האחרון, ויקר הודן נפרץ על
 ארץ יהודה היושבת ציניהן בתוך.

ועתה בזמן הנכחי נראה את צבל סדודה ופלומה חחת ונהלוות
 מושלת פרק, אשר התנשאה צתעלוות עוה, ותהי צושך שתי ונאות סכה
 ונלכה ונעטירה וצאם הגוים, חרועה ונשלה ונהודו ונקדם עד הים מערבה,
 ונהרי חרבו לפונה עד ימי הודו ופרק נגבה ועד לפון אפריקה, ותחת
 ונעוה כנפיה אספה וקצלה ונלא רוח צהצל צפארי עדי עדיים הנשגשים
 כגפן אדנה צערי באקטריען ואכאקאנדא, שושן, פערהעפאלים, דושק, צבל
 ולור החדשה, ערים ונהיכות ככוכבים צעווי הצבל, וצימוד הגיה זוהר
 תפארתן על צכי יהודה הנפחרים והנפורדים ציניהן והעולים צנלות הונלך
 כורש יושליות.

וכאשר קם אחרי שתי ונאות סנה אלכסנדר ווקדון להרוס ונלכה
 פרק עד היקודצה, והעיר לור היתה ונעי ונפלה, והעיר צבל צחשכה החילצה
 צבל העיר הגדולה סיליקיא על יד הנהר חידקל, אז קומה וגם נלכה
 אלכסנדריא שצמלרים להיות עיר רוכלת עוים, ונלחה חילכות זהב וכסף
 ופנינים ואלמוגים ואצנים יקרות וצעוים וסווי הקטורה צגדי סכי עם עדנים
 ועדי עדיים. צעיר הזאת נחחו חכמי יון וכצווי העוים כלם, וצית עקד
 ספרים רבים וסוגים היה צית ועד לחכמי לצ וחכמי ונלכת חושב. והיהודים
 החערבו גם אז ציחר שאת צעווי ונלרים, וכנולת אלפים נפשות צכי

יהודה יטבו זאלכסנדריא צתור צני חורין צושפט' דדור וחופט
כאזרחי הארץ.

וציונים ההם הכלו גם פרחי ערי יון ורומי וחענוגי צטריס וועדני
וואכל וועשה וצגלים. פילון היהודי ואלאך האלכסנדריים אל הקייזר קאליגולא
וועפר טראה צרומי: וועות טן וילועי לצ צנוגה צרק פאר הפנינים ויופי
זה צו וופו, ועליהן כסחות וקומות צזה צצכרובים וצכלני הוד להפליא.
והחמה הכוללי יומכן (אשר חי צירושלים צקוף הזון ההוא) צוועטה ורכבה
טלו ועתאר לפנינו צטכד ופליא את הדך אזרחי רומי צעת ההיא לאור:
ואנו ואצלו רוכלי ווערבה כי אין דורט לעוצוניהם, לא זה צו כסף ולא
אצני חפץ, לא פנינים ולא צוץ ולא ארגמן וועי, ולא כרמיל ועלי אלמוגים;
לא כלי טן וכלי עץ טון וצחל עשת וכחשה וטיט, לא יין ולא טון, לא
ראשי צטונים ולא וועשה קונים וקטורת לצונה; לא עצדי עולם וספחות
כחפשות וכו'.

א. בְּלִי מִתְּכֶת יִקְרָה

ובילרי נכרים ישפיקו
ותמלא ארצו כסף וזהב
ואין קצה לאוצרותיו.

(ישעיה צ')

יבא קדים ריח ה' . . .
הוא ישקה אוצר בלבל חמדה
(סופר י"ג)

צטוצ ה' את טיבת ליון ונגלות צכל לעלות ירושלמיה, היה ליהודים
כסף וזה צרכוש וצחמה "וכל סציצותיהם חזקו צידיהם צכלי כסף צזה צ
צרכוש וצצחמה וצווגלות" (עזרא א') ויהי להם אגרעלים וחלפים כפורים
ועוד כלים לזה ולכסף וכלי כחשת ואלה צחורות כזה. ויהי ציניהם חרטים
צונים ולורפים ורקמים ורוכלים (כחמיה ג'), כאלה וכאלה קיוו וקצלו
היהודים וועוי פרק ווודי הוופונקים וואה, כי וולכיהם וכל טרי הפרתמים
והאחשדרפכים יטבו על וקצי וועות זה וכסף על גילי כסף ועוודי טט
(אסתר א') והשקות צכלי זה יין וולכות, והוולך יטב על כסא זה ועטרת
זה צראשו וטרציעו זה צידו.

וגם צזון ההוא טכרו היהודים צוואכל צוועשה וצטון את הלדונים
והלורים לעשות וולאכחם, והעיר לור לצרה אז כסף כעפר וחרוץ כטיט
חולות (זכריה ע') וון הלורים יטבו צירישלים (כחמיה י"ג ע"ז) על כן ידעו
אז סופרי ירושלים לדצר צטיריהם (סיר הסירים אשר כחצר לדעת חכמי
הצקורת *) ציונים ההם) על אפריון ועלי לצכון עוודיו כסף רפידתו זה

(* ואם ישאל קורא צזון: איך נעלסה כסף רכיים כחפה צלטון זה טסיר והעלילה
כחמה צעת אשר הסופר ועתאוכן לאור "וצניהם טלי ודבר אסדודית ואינם וכלרים לדבר

ונרכבו ארבעה גלילי זהב ומונחים בתרשיש, עשה שן מעלפת ספירים, עמודי
 שש מיוקדים על אדני פז. וגם צקפר דניאל (אשר נחצבר צימי החשמונאים)
 נזכרים לנוי זהב וכסף, ורצדי זהב ענקו חורי הארץ על גרברותיהם, כלי
 חודת כסף זהב אשר שזה וולך הנגב הוא וולרים ווולך הלפון היא
 קוריא וכו'. וצקפרי החשמונאים נקופר איך וולך הלפון בוז צירושלים
 פרוכת ווסך הסיכל כליל זהב עטור בתוך שאר אולכות צית המוקדש,
 ופעם אחת הצטיה לתת כסף זהב להיהודים אשר יכפרו בעדו לחלסי
 ישראל, וצפעס אחרת שללו רב כסף זהב צומחה הסוריים, וצמנכת הצית
 אחרי שנלחו החשמונאים על חיל לצא הסוריים פארו לת קירות הצית
 בעטרות זהב, וצהיות היהודים תחת יד הסוריים הוצילו להם עטרות זהב
 לשי ואשכח, וליונתן וולך היהודים נתן אלכסנדר וולך הסוריים עכס זהב
 לחות כבוד, ואנטיוכס הוולך הלעיר נתן ליהונתן כלי צית וזהב עטור,
 ושונעון הכהן הגדול, אשר ציתו היה וולא כסף זהב שלח לעדת יועלי
 רוני ווגן זהב וונסקלו אלף וניס. ווליו ציונאל ל"ד כי הכהן הגדול
 לצס צין הערצים וולצוט עשוי צארץ הכדיאל, וצקסר וולצוט עשוי צפלוסין
 עיר וולרים (ועיין צערוך וולת הגדוין). וצכתוצים האחרונים הם הקפריס
 החילוכים או הגנחים ונקופר, כי אולר העיר ירושלים היה וולא וגדוש
 צכסף וצזהב *), ונצכי ירושלים קכו אנשי לור וקציצותיהם כלי זהב,
 אנטיוכס הרשע צז וון הסיכל אלף ושונח וואות ככרי זהב, ואנשי חיל
 היו ויוחנים צחלילות זהב, הרצה ויני כלי כסף זהב החכוסקו
 צהכלי השרים, ולורפים עשו וזהב ווסק פארי עדי עדיים, צזהב לפו
 פקילי אלילים **) ולקונות זהב שנו צפיהם, צאלצעותיהם נשאו עצועת
 יקרות ונצובלות צזהב ווסף, והנשים העלו עדיי זהב על ראשם ופכהן
 ועל כל צערן, גם האנשים שות שחו אלעדות ולמידיים על ידיהם ועל
 רגליהם. ופילון היהודי צהרצה ווקומות ווספריו ונחלוכן ונחלוכן על רוב
 ווספר גציעי כסף זהב צונעתה היין ועל זהב פארי אלעדה וענקים אשר

יהודית? אף חגי אשאלהו: איך התרוננוה ונליפת ישעיהו השני להרקיב לשחקים צלשון
 יפופיה אין כוונה צכל המוקדש צעת אשר יחוקאל וזכריהו ושאר נביאי צכל היו כצדי שפה,
 ונפתולי אלהים נפתלו עם הלשון? אכן צאמת לא יחכן ויה שחלעיו רצי ונצארי המוקדש,
 כי אחרי גלות צכל ירדה שפת עבר עשר וועלות אחורנית, וכל יפי חודת ונליפתה כחה
 חכה, אונס רק הנציחים והולילים אשר חיו צצכל עכחו הלשון העבריה הנקיה צהתערצה
 צאחיותיה האריות והכשדית, הקרובות אליה וננשפתה. לא כן הסופרים והולילים אשר
 נשחרו צארץ, ואשר שורו שפתם הקדושה צנפתה, כי הנה גאה גאו צחוד המליות הלחה
 כזהב, ולהלו ויט צהדר תפארת השיר העברי, וחלק גדול ונשירי קודש ויעיצי כגן צכנור
 נעים וצנהגוין ורעיש כליות ולצ עמוק צזון ההוא יקודתו!
 *) שונעון שומר הצית הלשון לפני כלי צרם לאמר: "הנה אולר הצית וולא
 כסף זהב אשר לא יקפר ורוב" (קפר החשמונאים צ' ג' ו').
 **) "בצחלה תעדה כלית כן יעדס עדי זהב וישם עטרה על ראשם" -- "כי צול
 עץ הנה נחפה צכסף וצזהב" (אגרת ירושהו ח' ע').

חנודו להם צית ישראל. וגם בחלמוד הזכרים הרצה תכטיי זכות ישראל יקרים ופז ועדיים כחודים וזהו. וזיוסיפון פלאוויס ונחאר הדך כזוד הסיכל זירוסלים ופז; ומוולך לעין רואי זיקר תפארתו. וזחלמוד (קוכה ל"ו) וקופר שאגדו לולציהם זגיווויס (מוטיס) של זהו וליכאי המולך היו שלחכות של זהו. וזכפרי הזרית החדטה הזכר ג"כ כ"פ הוד יפעח כלי פז *) וכל הון יקר זארך ישראל וזכזיזותיה, קדשות וכלות הסקוסקו זחנודה זהו ופז וזכך רגל ועד ראש, נסיס שאככות עדו ונעשה ווקשה (** שערותיהן זעכסי כחם חופיר וזליילי זהו קגור, טרים וחורי הארץ שמו עטרות זהו זראשם, זתי האלילים ונלאו ונפה אל פה כלי כסף וכלי זהב, ואנשים ופונקים כסו אלזעות ידיהם זעזעות זהו ***)

ב. ראמות ופנינים

ראמות וגביש לא יזכר

המשך חקמה מפנינים

(חיוב כ"ח)

הראמות הנ"ל (או האלמוגים שקורין קוראללים), אשר מולאן וייס סוף (כ"ל) הסווד לארץ יהודה, ונטי אלכסנדריא השתנושו זמן הרצה, כנראה ודזרי פילון הנ"ל, לא נעדרו זין נטי יהודה גם זיוויס הסם. גם הפנינים נשתזחו וואד זאלכסנדריא לתכטיי אנשים ונסיס זנולאכת ענקים ללוואר ומרוזים לידים, ומוקולאים היו זארך יהודה זכחם פז. זיווי תלמידי הנולרי עטרו נטי ליון ווקלעות לונת ראשן וקוולת תלחלי שענן זחרוזי פנינים, וזחזיון יומכן הנ"ל ויופיס טערי ירוסלים של ונעלה זחורי פנינים אדומים ולמים.

ג. אבנים יקרות.

פלאבן יקרה מספתך

אדם פטרה ויהלם

הרשיש שהם וישפה

ספיר נפך וברקת וזהב . . .

בתוך אבני-אש התהלכת . . .

עד נמצא עולתה בך . . .

(*) "זציהם כלי כסף וכלי זהב" (אוגרת ז' ון שחול אל טיוויטיוס).
 (** "הנשים וקלקלות תלחלי טערן ונעלות עדיי זהו ופנינים וזגדי תפארת" (אגרת א' ון שחול אל טיוויטיוס).
 (***) "ואם יחד זקהלכס איש לזוט שני עם עדיים ועל ידו זעזעות זהו ובו" (אגרת יעקב ז'). ונאמר (אגרת שמועון כיפח) אל תתהדרו זקלקול טער זעדי זהו וזגדי חנודות! ונאמר (חזיון יומכן "ח) אוים! אוים! העיר הגדולה האמונה עלי זוך וארגמן וברמיל, הוקולאה זזהו זאבנים יקרות ופנינים.

מִלֹּךְ תֹּכֵף חָמֶם וְחַטָּא . . .
 גְּבִיחַ לִפְנֵי בֵּיתֶיךָ . . .
 חֲלִלְתָּ מִקְדָּשֶׁיךָ . . .
 וְאַתָּנָה לְאַפֵּר עַל-הָאָרֶץ
 (יחזקאל כ"ח.)

התשובה לאצני חפץ נוספה עוד ביתר עוז ציונים ההם. צפרי
 דניאל אסתר ושיר הסירים ונחוסקות אצני יקר זהו ושם ודר וסמכת
 וחללים וועשה ידי חונן. ולפי יוספון פלאוויוס היתה ונלחמה בגדי הכהן
 הגדול הנורקוויס ציקר אצני חפץ כשנורת צאולר וניחד צצית הנוקדט,
 ונלחמה כזאת נחשבה צין סגולות ולכים. וצכחוצים האחרונים הוכרים
 עדי אצני חפץ לנרצה (*). בגדים חמודות כאלה הכוללים כעין השמול
 וצרק אצני חפץ היו מלוים אז בכל ימי תלמודי הכולרי, וחזיון יומן שאל
 וחגדי יקר כאלה דמיוני טרעפיו החלום צרות הזיה צין השמים וצין
 הארץ, והוא מלייר לעינינו בגדי כלולות וכסחות קדשות ונחללות נשים
 שרות וצריקים ונהדחת אצני הוד, ועל ירוסלים של וועלה ידוה ההחם
 לאור: הנה ירוסלים הדל על כרוצ ונשמים ארלה, ועוטיה עטה אור
 ה' כשלוה, כעלם האודם לעוהר. . . וחונת חפץ קצו לה, קרצה אור
 יקרות הזהב כעין הצדולה, ואסיות חונות העיר ויוקדות על אצני יקר
 אודם וקפיר וצרקת ונהירות צראשונה, אחריהן כוגה צרק כופך ישפה
 ויהלם, אחריהן ונהירות? סצו גביש אכלמה פערדה וקתם, וצאחרונה ילהיר
 הלסם צלחמות יקרקות.

ד. שִׁמְנֵי מִשְׁחָה לְרִיחַ גִּיחֹחַ.

וְאַסְבֵּךְ בְּשֶׁמֶן . . .
 סֵלֶת וּדְבַשׁ וְשֶׁמֶן אֲבִלָת . . .
 וְשֶׁמֶן וְקִמְדָתִי נָתַתְּ לַפְּנֵיהֶם . . .
 (יחזקאל ע"ז.)

גם העונג הנפסק הזה עשה לו כנפים ביתר שאת ציונים ההם, כי
 כן נוולא צוולכות פרס צדת הנשים שלל ונלאו ימי תנורקיםן לאפריון הנולך
 עד אשר נושחו "שטה חדשים צטונן הנור ושטה חדשים צצטמים וצתנורקי
 הנשים" (אסתר ז'), ע"כ נוולא צספר כחוויה טוחכיר צין צני יהודה העולים
 ונצל ונפרס, ונשפחה אוננים ויוחדים צוולאכת ונשחק הסנוונין צסם
 הרקחים (ג' ח') — כי צעם ישראל ונאונת ויוני עולם הכחוצ "ויחערבו
 צגוים וילנדו ונעסיסם" — והעצרות נסאו צין טדיהן לכור ונור ואשכול

(* "שעריך צת ליון קפיר ונפך יצנו חונותיך אצני חפץ ונלפת חונותיך
 טש" (טוניה י"ג) "כחותם צרקת צושצלות זהב כן קול השיר צושטה ויון כחותם
 נופך צחלי כחם כן הנור צושטה היין" (צן סירא ל"צ).)

כופר *) וכרד כותן ריח (ס"ה ח'), והיפסיה שולמית מקוערת מור
 ולצננה וכל חצקת רוכל עד קדומתה לחימרות עסק, וגם שלמותיהן הכיפון
 זריח שונים וכל צמנים כפרים עם כרדים כרכס קנה וקנמון מור
 ואהלוח (סס ד), וגם צמכבן צמיעתן לישון סכו צמון חורק, עד כי
 ידי שולמית ואלצעותיה נטפו מור עוצר על כפות המעל צמחה
 לאהובה הדופק על פתח חדר ומכבה, ורעיוניה כמלאו צמיעותי ריח
 כיחות כאלה עד כי באשרה את יפי פני אהובה תאמר לחיו בערבות
 הצמס ונגלות מרקמים שפתותיו שושנים כועפות מור עוצר (סס ח').
 ובכלל היחה הסיכה צמון אחד לרכי הגוף ודי יוס ציומו לאכסים ולכסים
 למו לחס צמר ויין, לכן מלינו צדכיהל שקק בהיחו ומחצל לא אכל
 לחס חמודות וצמר ויין לא צל אל פיו וסוך לא סך צמון עד ואלח לו
 שלטת סצעים ימים. והמסורר וחון ההוא חומר: "ויין ישמח לבב אנוש
 להליל פנים ומשונן ולחס לבב אנוש יסעד" (תהלים ק"ד ע"ו). ובספר
 קהלת מזהיר: ושון על ראשך לא יחפר, וכומר: "מלא צמנו יין ורקח
 ועח הנלנים לא יעצר נעטרה ראשנו שושנים צמרים יצלו (חכמת שלום
 צ' י'). וכהגו גם אז כמו ציוי קדם לקוך ראשם בכל סעודה ומשחה
 סכומר (תהלים כ"ג) "הערך לפני שלחן וגו' דעת צמון ראשי כוסי
 רויה", וכזכר המנהג הזה בכתובים הגנוזים ובספרי הצרית המדשה. וה
 טעם המסורר: מה עוז ומה נעים שבת אחים גם יחד כמון הטוב על
 הראש יורד על הזקן וגו'" (תהלים קל"ג). ומסכו צמנים גם ציין הנקרא
 באצן-גליוס (מקוס ע"ו כ"ג) "יין המור" (כמו סנקרא שון המעורר
 בצמנים "שון המור" ועל "שון חורק" מתרגם הפשיטא "משחל דמורא")
 ובס"ה (ח' צ') יין הרקח". והסעודה קדשו צה הכרה את ראשם צמון
 נקרא (ישעיה כ"ד) "משחה שונים" המהסך בגערה סכיא למשחה
 שורים ושונים מווחים לסמרים וזקקים ע"ד ההחול, ולראש הלועזי יין
 המדושן צמון ומחה קורא סכיא (סס כ"ח) "גיא שונים" ושון ומחה
 כזה נקרא ג"כ "שון שון" (תהלים נ"ה, ישעיה ס"א). ולפני כל איש
 ומורם עם הארץ נסכו שוני ריח כיחות (דכיהל צ' ו"ו). והמנהג הזה
 כשאר בארץ הקדם עד היום הזה. ומלכד זאת נראה ומספר טוים מנהגם
 אז לגרש רוחות רעות ע"י קעור ריח רע, וה סיה אולי טעם החלצנה
 בקעורת הסנים ע"ד הסעיר לעוזל ציוה"כ. —

* כפר הוא Alhenna הי"ל, וציונית Kypros והיו לדעת Samuel Oedman
 (מוצא ציביליזותיקה החדשה של וויכאעלים ח"ג) "אשכל הכפר" והמנהג צהרות הקדם
 למשוח בכופר עור הצמר הים כדי לעזור צעד חדי זיעת הגוף הרגיל צהרות החמות הסן,
 כי צמנו הכופר לכוץ העור ליצור ולנצו.

כאשר לכו הרוויים על ירושלים, התראו הצריונים הנה הקנאים צלחלים
 וקולעים צעירים צעירים יושבות על ונלח קרן הפוך, וכל גופם כועף מור
 עוצר; והנלך אגריפפא כגס לפני עדה ועלי רועי צראש גיא שונים כאלו
 צל מושחה הין; צלויה הנה הורדס הנלך הלכו חמש נוחות עצדים נושאים
 ראשו צעמים; ואלכו עות הנלך אגריפפא התקומונו מוסליו על מוספחתו
 והנה מקושטים צעטרות כלכי ריח וכוטפים מוסחת שון עשון וכו' ועכ"ל
 רעור חז"ל צאמרים (סצח ק"ג) עלי ירושלים של קימוון היו וצטעה שהיו
 מסיקין מהם גימן כודף צכל אכץ ישראל.

ה. בגדי ארְגָּמָן

שמרון אהלה וירושלים אהליבה ותון אהלה . . .
 לבשי תכלת פחות וסגנים . . .
 ותרא אחותה אהליבה . . .
 פחות וסגנים קרבים לבשי מכלול . . .
 (יחזקאל כ"ג.)

גם צגדי פאר כאלה נזכרים לנכזיר בזמן ההוא. צהיכלי ונלכי
 פקס כראו יריעות חור כרפס ותכלת אחו צחצלי צוץ וארגמן, ומלכי
 היהודי ראש אחרדפני הנלך כואי פניו היה לצוס תכלת וחור ועליו
 חכריך צוץ וארגמן (אסתר ח' ע"ו). וגם ונלכי ישראל וטרותיהם חצשו
 על ראשיהם חכריך ארגמן כזה (*). ואפריוני הנלכים כרפדו צארגמן (ס"ה
 ג' ע"ג). כצספר דכאל כזכר ונכה ונלכי צכל להלציש צגדי ארְגָּמָן לשר
 אשה הנלך הפץ ציקרה וצספיר מונו וועיל הארגמן היה סימן כי יחד
 ונגדולתו. וצספרי החסמונאים (ספר ראשון ד') וקופר כי היהודים
 צכלחוסם על לצאות ארציהם טללו וצזו צמוחיהם זה צ וצקף וועילי תכלת
 וארגמן ורכוש עלום ורצ. צחזון יו ח כן צירושלים וצצרי חוכחת פי לון
 היהודי צאלכסכדריא נזכרו נסים קדושות מלוצסות תכלת וארגמן (**).

(*) ע"ז רועו הכחוצ הכ"ל "ראשך עליך ככרוול ודלת ראשך בארגמן". והנה הזכרתי
 לזעלה כונה פירושים על סם הלצב כ ר ו י ל, ויש להוסיף צזה עוד פירוש החכם Lorsbaech,
 כי מקור המלה הזאת צלסון פרקית Kermial סר"ל חודם תולעה, היינו לצע חדום
 מהחלע סקרא Kerm צפרקית. ולפי הערת החכם הזה גם חרגום הכסדי על פְּרָמִיל
 (ד"צ ז' ג') כונו הארמי על תחשים צספר שווח צמלה ססנונא מקורו צפרקית
 Sugsuno ומורה ג"כ לצע מין חלע, וכ"ז וצצר ומלצן חח הוצטא העצרי שני תולעת.
 תולעת שני צפנים שונים.
 (***) והפלא שא"ל צטלהי קועה: מוסחר צית מקדש ראשון צעלה סירה פרכא
 ופירע"י סם מין משי מוצסר.

